YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

28 päivänä syyskuuta 1999 *

Asiassa C-440/97,

jonka Cour de cassation (Ranska) on tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

GIE Groupe Concorde ym.

vastaan

Suhadiwarno Panjan -nimisen aluksen päällikkö ym.

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 285, s. 1),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja P. Jann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón, M. Wathelet ja R. Schintgen,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— GIE Groupe Concorde ym., edustajanaan asianajaja Didier Le Prado, Conseil d'État ja Cour de Cassation,

— Pro Line Ltd ja Sveriges Angarts Assurans Forening, edustajanaan asianajaja Jean-Christophe Balat, Conseil d'État ja Cour de Cassation,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja samalta osastolta tehtävään määrätty Frédérik Million,

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion oikeusministeriön ylijohtaja Rolf Wagner,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riitaasioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Oscar Fiumara,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, avustajanaan Lionel Persey, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja José Luis Iglesias Buhigues ja oikeudellisen yksikön virkamies Xavier Lewis,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ranskan hallituksen, Italian hallituksen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen sekä komission 15.12.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.3.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 9.12.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.12.1997, tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen kyseisen yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan

liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 285, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus).

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajina on seitsemän vakuutusyhtiötä ja näiden ensivakuuttajana toimiva GIE Groupe Concorde, jonka kotipaikka on Pariisi (yhdessä jäljempänä vakuutuksenantajat), sekä vastaajina Suhadiwarno Panjan -nimisen aluksen päällikkö ja Pro Line Ltd (jäljempänä Pro Line), jonka kotipaikka on Hampuri (Saksa), sekä neljä muuta vastaajaa, ja jossa kanne on nostettu aluksen lastina olleita viinipulloja sisältäneitä laatikoita merikuljetuksen aikana kohdanneen merivahingon johdosta.

Brysselin yleissopimus

3 Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä; työsopimusta koskevassa asiassa tämä paikkakunta on se, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä — — ."

Pääasiassa esillä oleva riita

4 Viinipulloja sisältäneet laatikot lastattiin Suhadiwarno Panjan -nimiseen alukseen konteissa Le Havren (Ranska) satamassa Pro Linen toimesta kuljetettavaksi meritse Santosin (Brasilia) satamaan. Perillä todettiin tavaran vahingoittuneen ja vähentyneen.

5 Vakuutuksenantajat suorittivat korvauksen tavaran vastaanottajalle. Takautumisoikeuttaan käyttäen ne vaativat puolestaan korvausta aluksen päälliköltä ja Pro Lineltä 22.9.1991 Tribunal de commerce du Havressa, joka totesi tuomiossaan 3.1.1995, ettei ole asiassa toimivaltainen.

6 Vakuutuksenantajien valituksen johdosta Cour d'appel de Rouen vahvisti tuomiossaan 24.5.1995, ettei asiaa ensin käsitellyt tuomioistuin ollut toimivaltainen, koska Le Havre ei ollut kuljetussopimuksen velvoitteiden täyttämispaikka.

7 Vakuutuksenantajat valittivat päätöksestä Cour de cassationiin, jossa ne ovat vedonneet kahteen valitusperusteeseen. Cour de cassation on hylännyt ensimmäisen valitusperusteen. Toinen valitusperuste koskee sitä, että Rouenin muutoksenhakutuomioistuin oli kuljetussopimukseen sovellettavaa lakia etukäteen tarkistamatta katsonut, ettei kuljetusvelvoitteen täyttämispaikka ollut Le Havre.

8 Cour de cassation on katsonut, että yhteisöjen tuomioistuin oli todennut asiassa 12/76, Tessili, 6.10.1976 antamassaan tuomiossa (Kok. 1976, s. 1473), että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu paikka, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, määräytyy sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen soveltamien lainvalintasäännösten mukaan sovelletaan riidanalaiseen velvoitteeseen ja johon voi sisältyä säännöksiä yhdenmukaistavan kansainvälisen yleissopimuksen määräyksiä (asia C-288/92, Custom Made Commercial, tuomio 29.6.1994, Kok. 1994, s. I-2913), elleivät asianosaiset itse ole määritelleet tätä paikkaa ehdolla, joka on sopimukseen sovellettavan lain mukaan pätevä (asia 56/79, Zelger, tuomio 17.1.1980, Kok. 1980,

s. 89). Cour de cassationin mielestä oli silti tarpeen pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisu siitä, olisiko tältä osin omaksuttava itsenäinen, yhteisön oikeuteen pohjautuva ratkaisu.

9 Cour de cassation on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Onko — — yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, määritettävä sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen, vai onko kansallisen tuomioistuimen määritettävä velvoitteen täyttämispaikka siten, että se yrittää velvoitteen luonteen ja yksittäistapauksen olosuhteet huomioon ottaen määrittää paikkakunnan, jossa velvoite on tosiasiallisesti täytetty tai täytettävä, ilman että sen tarvitsee soveltaa lainsäädäntöä, jota mainittujen lainvalintasääntöjen mukaan sovelletaan riidanalaiseen velvoitteeseen?"

Ennakkoratkaisukysymys

10 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiassa sitä, onko Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa sopimusasioita koskevan erityisen toimivallan synnyttämiseksi käytettyä ilmaisua "paikkakunta, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä" tulkittava niiden aineellisoikeudellisten säännösten mukaan, joita asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava, vai onko sille annettava itsenäinen tulkinta.

11 Aluksi on huomattava, että yhteisöjen tuomioistuin pyrkii mahdollisimman pitkälle antamaan Brysselin yleissopimuksessa käytetyille käsitteille itsenäisen tulkinnan eikä siis kansalliseen oikeuteen pohjautuvaa tulkintaa, jotta EY:n perustamissopimuksen 220 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 293 ar-

tikla), jonka täytäntöönpanemiseksi yleissopimus tehtiin, asetettujen tavoitteiden mukaisesti taattaisiin yleissopimuksen vaikutusten täysimääräinen toteutuminen (asia C-125/92, Mulox IBC, tuomio 13.7.1993, Kok. 1993, s. I-4075, 10 kohta).

12 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin korostanut, ettei kumpikaan näistä vaihtoehdoista sulje pois toista vaihtoehtoa; asianmukainen vaihtoehto voidaan valita ainoastaan kaikki Brysselin yleissopimuksen määräykset huomioon ottaen (em. asia Tessili, tuomion 11 kohta ja asia 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, tuomio 8.12.1987, Kok. 1987, s. 4861, 7 kohta).

13 Ilmaisun "paikkakunta, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä," osalta yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen katsonut, että ilmaisua on tulkittava niin, että siinä viitataan siihen lainsäädäntöön, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaisesti sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen (ks. em. asiat Tessili, tuomion 13 kohta ja Custom Made Commercial, tuomion 26 kohta).

14 On totta, että yhteisöjen tuomioistuin on työsopimusasioissa katsonut, ettei asianomaisen velvoitteen täyttämispaikkaa voida määrittää viittaamalla siihen kansalliseen lainsäädäntöön, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan on sovellettava, vaan sellaisten yhdenmukaisten kriteerien perusteella, jotka yhteisöjen tuomioistuimen on määriteltävä ottaen huomioon Brysselin yleissopimuksen järjestelmän ja tavoitteet (em. asia Mulox IBC, tuomion 16 kohta), jolloin kyseeseen tulee paikkakunta, jossa työntekijä tosiasiallisesti suorittaa työnantajan kanssa sovitut toimet (em. asia Mulox IBC, tuomion 20 kohta).

15 Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä komissio suosittelevat edellä mainitussa asiassa Mulox IBC omaksutun lähestymistavan ulottamista kaikkiin sopimustyyppeihin. Näiden osapuolten mukaan Brysselin yleissopimuksen tavoitteet eli toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymisen ennustettavuus, oikeusvarmuus ja oikeusalamaisten yhdenvertainen kohtelu puoltavat sellaisten yhdenmukaisten kriteerien asettamista, joita soveltaen voidaan kaikenlaisten sopimusvelvoitteiden tai ainakin kunkin sopimustyypin osalta määrittää itsenäisesti Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu täyttämispaikka.

16 Ranskan ja Italian hallitukset sitä vastoin kannattavat yhteisöjen tuomioistuimen nykyisen oikeuskäytännön jatkamista. Vaikka ne myöntävätkin, että lainvalintasääntöihin turvautuminen velvoitteen täyttämispaikan määrittämiseksi saattaa aiheuttaa soveltamisongelmia ja johtaa epätyydyttäviin tuloksiin, ne huomauttavat, että täyttämispaikan käsitteen itsenäiseen tulkintaan voidaan ryhtyä vain joidenkin yksinkertaisten sopimusten osalta, mikä ei sovellu yhteen kansainvälisessä kaupassa noudatettavien sopimuskäytäntöjen jatkuvan kehityksen kanssa. Ne huomauttavat lisäksi, että kun otetaan huomioon esitettyjen vaihtoehtojen moninaisuus, on sopimusvaltioiden asiana valita jokin näistä vaihtoehdoista Brysselin yleissopimuksen tarkistusprosessin yhteydessä, mikäli ne pitävät tätä tarpeellisena.

17 Tältä osin on muistettava, että edellä mainitun asiassa Tessili antamansa tuomion 14 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin perusteli sopimusvelvoitteiden täyttämispaikan määräytymistä sopimukseen sovellettavan lain perusteella sillä, että määritys on riippuvainen siitä sopimuskontekstista, johon velvoitteet liittyvät, sekä sillä, että täyttämispaikan käsitteet ovat sopimusasioissa hyvin erilaisia eri sopimusvaltioiden kansallisissa säännöksissä.

18 Sitä vastoin työsopimusten osalta se, ettei täyttämispaikka määräydy sopimukseen sovellettavan lain perusteella, vaan määrittämällä se paikka, johon asianomaisen velvoitteen täyttämisen muodostavat aineelliset seikat paikallistuvat, on ollut perusteltua tällaisten sopimusten erityispiirteiden vuoksi (ks. em. asia Mulox IBC, tuomion 15 kohta), joiden vuoksi yhteisöjen tuomioistuin oli jo katsonut, että näiden sopimusten osalta yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa huomioon otettavana velvoitteena on aina pidettävä tällaisen sopimuksen keskeisintä velvoitetta eli työntekijän velvoitetta suorittaa sovitut toimet (ks. mm. asia 133/81, Ivenel, tuomio 26.5.1982, Kok. 1982, s. 1891, 20 kohta ja em. asia Mulox, tuomion 14 kohta).

19 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin vahvistanut, että kun tällaisia erityispiirteitä ei ole, ei ole tarpeen eikä asianmukaista määrittää sopimuksen keskeisintä velvoitetta ja keskittää toimivaltaa sopimuksen täyttämispaikkakunnan tuomioistuimena kaikkien sopimusvelvoitteisiin liittyvien riita-asioiden osalta (asia 266/85, Shevanai, tuomio 15.1.1987, Kok. 1987, s. 239, 17 kohta).

20 Tämä tulkinta niin kaikkiin sopimuksiin sovellettavan yleisen säännön säilyttämisen osalta kuin työsopimuksia koskevan erityissäännönkin osalta vahvistettiin Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Brysselin yleissopimukseen 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä sopimuksella, jolla kyseisen yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohta saatettiin voimaan nykyisessä muodossaan.

21 Lisäksi parhaillaan on käynnissä yleissopimuksen tarkistusprosessi, jossa 5 artiklan 1 kohdan — siinä muodossa kuin se nykyään on yhteisöjen tuomioistuimen tulkitsemana — soveltamisongelmat ovat olleet esillä. Määräyksen muutosehdotuksia on tehty runsaasti ja niitä on tarkasteltu.

22 Lisäksi esillä olevan asian käsittelyssä yhteisöjen tuomioistuimessa on ilmennyt paitsi vastakkaisia näkemyksiä nykyisen oikeuskäytännön säilyttämistä kannattavien kahden hallituksen sekä uutta lähestymistapaa puoltavien kahden muun hallituksen ja komission välillä, myös huomattavia eroja esitettyjen vaihtoehtoisten ehdotusten välillä.

23 Tässä tilanteessa on korostettava, että oikeusvarmuuden periaate on yksi Brysselin yleissopimuksen tavoitteista (ks. mm. asia C-129/92, Owens Bank, tuomio 20.1.1994, Kok. 1994, s. I-117, 32 kohta).

24 Kyseinen periaate edellyttää, että yleissopimuksen yleisestä periaatteesta poikkeavia toimivaltasääntöjä, kuten 5 artiklan 1 kohtaa, tulkitaan siten, että tavanomaisen valveutunut vastaaja voi kohtuullisesti ennakoida missä tuomioistuimessa — muussa kuin sen valtion tuomioistuimessa, jossa hänen

kotipaikkansa on — kanne häntä vastaan voidaan nostaa (asia C-26/91, Handte, tuomio 17.6.1992, Kok. 1992, s. I-3967, 18 kohta).

25 On kuitenkin ilmeistä, että velvoitteen täyttämispaikan käsitteen määrittäminen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ehdottamalla tavalla eli velvoitteen luonteen ja yksittäistapauksen olosuhteiden perusteella ei ole Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan ollessa nykyisessä muodossaan riittävä keino kyseisen määräyksen soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi.

26 Jotkin tässä yhteydessä esille tulevista kysymyksistä — kuten kanteen perustana olevan sopimusvelvoitteen yksilöinti ja myös päävelvoitteen määrittäminen useiden velvoitteiden ollessa kyseessä — ovat nimittäin vaikeasti ratkaistavissa ilman sovellettavaan lakiin viittaamista.

27 Tästä seuraa, että vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ehdottamat kriteerit omaksuttaisiin, asiaa käsittelevä tuomioistuin silti joutuisi tietyissä tapauksissa määrittämään kiistanalaiseen velvoitteeseen sovellettavan lain päättäessään Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaisesta toimivallastaan.

28 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on kansallisten oikeusjärjestysten sopimusoikeudessa sopimuspuolten tahdolle yleensä annetun tärkeän aseman huomioon ottaen katsonut, että jos sovellettavan lainsäädännön mukaan sopimuspuolet voivat siinä säädetyillä edellytyksillä ilman erityistä muotovaatimusta sopia paikasta, jossa velvoite on täytettävä, tällainen velvoitteen täyttämispaikkaa koskeva sopimus riittää siihen, että saman paikkakunnan tuomioistuin katsotaan yleis-

sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan perusteella toimivaltaiseksi (em. asia Zelger, tuomion 5 kohta), kunhan kyseisellä paikalla on todellinen yhteys sopimukseen (asia C-106/95, MSG, tuomio 20.2.1997, Kok. 1997, s. I-911, 30 ja 31 kohta).

29 Näin ollen ei ole perusteltua korvata ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ehdottamilla kriteereillä yhteisöjen tuomioistuimen aikaisempaa tulkintaa, jonka mukaan täyttämispaikka on määritettävä riidanalaiseen velvoitteeseen sovellettavan lain perusteella. Tässä ratkaisussa on sekin etu, että siinä yhdistetään toimivaltainen tuomioistuin ja se paikka, jossa asianomainen velvoite on siihen sovellettavan lain mukaan täytettävä. Onhan Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan sopimuksia koskevan erityisen toimivaltasäännön pohjana ollut se prosessin asianmukaiseen organisointiin tähtäävä ajattelu, jonka mukaan velvoitteen täyttämispaikka on tavallisesti kaikkein läheisin liittymä itse asian ja toimivaltaisen tuomioistuimen välillä (em. asiat Shevanai, tuomion 18 kohta ja Custom Made Commercial, tuomion 12 ja 13 kohta).

30 On syytä todeta lisäksi, että täyttämispaikan määrittämisessä sovellettava laki ei ole vaarassa vaihtua asiaa käsittelevän tuomioistuimen mukaan, koska sovellettavan lain määrittämisen mahdollistavat lainvalintasäännökset on sopimusvaltioissa yhdenmukaistettu sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 19.6.1980 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 266, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 10.4.1984 tehdyllä Helleenien tasavallan liittymissopimuksella (EYVL L 146, s. 1), 18.5.1992 tehdyllä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksella (EYVL L 333, s. 1) sekä 29.11.1996 tehdyllä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 10).

31 Kansallisen lainsäätäjän asiana on tältä osin yksin toimivaltaisena määritellä täyttämispaikka siten, että huomioon otetaan samalla sekä hyvän lainkäytön että asianosaisten riittävän suojan intressit. Mikäli kansallinen oikeus siihen oikeuttaa, tuomioistuin voi näin päätyä määrittelemään täyttämispaikan ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ehdottamat kriteerit huomioon ottaen

eli tutkimalla velvoitteen luonteen ja yksittäistapauksen olosuhteiden perusteella, mikä on se paikkakunta, jossa suoritus on tosiasiallisesti tehty tai olisi tehtävä.

32 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitettu paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, on määritettävä sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour de cassationin 9.12.1997 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä sopimuksella, Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä sopimuksella sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä sopimuksella, 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitettu paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, on määritettävä sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen.

Rodríguez Iglesias Kapteyn Puissochet Hirsch

Jann Moitinho de Almeida Gulmann

Murray Edward Ragnemalm

Sevón Wathelet Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä syyskuuta 1999.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti